

บทที่ 1

หลักการเบื้องต้นทางเศรษฐศาสตร์

1.1 บทนำ

คนเราเกิดมาในโลกปัจจุบันมีการดำรงชีวิตด้วยปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค แต่ปัจจัย 4 ดังกล่าวเป็นทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นั่นคือใช้แล้วหมดไป แต่ในทางเศรษฐศาสตร์กล่าวไว้ว่าความต้องการของมนุษย์มีไม่จำกัด แม้มนุษย์จะผลิตสินค้าและบริการขึ้นมาสนองความต้องการแล้วแต่บางครั้งก็เหลือเฟือ หรือบางครั้งก็ขาดแคลน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาที่ศึกษาการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุด ในการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ซึ่งโดยทั่วไปไม่มีสิ้นสุด นั่นหมายความว่า ศึกษาถึงกรรมวิธีจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ บทนี้เราจะศึกษาถึงพื้นฐานในการศึกษาเศรษฐศาสตร์ ความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ และความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ

1.2 ความหมายของเศรษฐศาสตร์

“เศรษฐศาสตร์” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Economic ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษากรีก คือ Oikonomikos หมายถึง วิชาที่เกี่ยวกับการจัดการ การควบคุม และการดูแลภายในครัวเรือน ส่วนคำว่า “เศรษฐกิจ” ที่พูดกันในปัจจุบัน ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Economy ซึ่งมาจากคำศัพท์ของภาษากรีก ว่า Oikos ที่แปลว่า บ้าน และ Nemein ที่แปลว่า การจัดการ (to manage) ดังนั้น เศรษฐกิจจึงหมายถึงการจัดการครอบครัว ความหมายทั้งเศรษฐศาสตร์และเศรษฐกิจมีลักษณะเหมือนกัน แต่เศรษฐศาสตร์นั้นใช้ไปในด้านของกฎและทฤษฎี หรือหลักเกณฑ์มากกว่า ส่วนเศรษฐกิจนั้นมักจะใช้ไปในทางที่เกี่ยวกับภาวการณ์จัดการ หรือการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นสำคัญ¹

¹ ได้มีนักเศรษฐศาสตร์ และนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศได้ให้ความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ดังนี้

---

¹ ทับทิม วงศ์ประยูรและคณะ, *หลักเศรษฐศาสตร์*, (กรุงเทพฯ: บริษัท ธรรมสาร จำกัด, 2550), หน้า 1.

เศรษฐศาสตร์ หมายถึง วิชาที่ศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในการดำเนินธุรกิจเพื่อดำรงชีพ โดยการศึกษาเป็นส่วนย่อยและส่วนใหญ่ ลักษณะส่วนรวมของสังคม ซึ่งเป็นส่วนประกอบของสังคมเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุดิบของต่างๆ เพื่อการยังชีพให้ได้รับความสมบูรณ์พูนสุข²

เศรษฐศาสตร์ คือ ศาสตร์ที่ศึกษาถึงการเลือกหาทางที่จะใช้ปัจจัยผลิตอันมีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่มีอยู่มากมายนับไม่ถ้วน³

เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาถึงวิธีการที่มนุษย์และสังคมตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรที่หาได้ยากและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลาย ๆ ทางไปผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ ตลอดจนการกำหนดช่วยแจกสินค้าและบริการเหล่านั้นไปยังบุคคลต่างๆ ในสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต⁴

เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาทางสังคมศาสตร์ที่ศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์และสังคมในการตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและสามารถใช้ประโยชน์ได้หลายทาง มาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ อย่างประหยัดที่สุดหรืออย่างมีประสิทธิภาพทางเทคนิคสูงสุด และหาทางจำแนกแจกจ่ายสินค้าและบริการเหล่านั้นไปยังบุคคลในสังคมให้ได้รับความพอใจสูงสุดหรืออย่างมีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจสูงสุด⁵

เศรษฐศาสตร์ เป็นการศึกษาถึงวิธีการจัดสรรทรัพยากรอันมีอยู่อย่างจำกัด เพื่อผลิตสินค้าและบริการต่างๆสนองความต้องการของมนุษย์ซึ่งโดยทั่วไปมีความต้องการไม่จำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด⁶

เศรษฐศาสตร์ คือ การศึกษาเกี่ยวกับสังคม ใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดอย่างไรเพื่อผลิตสินค้าและกระจายสินค้าเหล่านั้นในระหว่างประชาชนที่แตกต่างกัน⁷

² Alfred Marshall, อ้างถึงในทับทิม วงศ์ประยูรและคณะ, **หลักเศรษฐศาสตร์**, (กรุงเทพฯ: บริษัท ธรรมสาร จำกัด, 2550), หน้า 12.

³ Lionel Robbins, อ้างถึงในปริดา นาคณาภิรมย์, **เศรษฐศาสตร์จุลภาค 1**, พิมพ์ครั้งที่ 11, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2541), หน้า 14.

⁴ Paul Samuelson, อ้างถึงในรัตนา สายคดีบุตร, และชวลลา จามรกุลบุตร, **เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น**, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์, 2549), หน้า 12.

⁵ รัตนา สายคดีบุตร, และชวลลา จามรกุลบุตร, **เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น**, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์, 2549), หน้า 12.

⁶ ณรงค์ ธนภิบาล, **เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น**, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์, 2542), หน้า 11.

⁷ ฤทธิ ศิริมาตย์, **เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน**, พิมพ์ครั้งที่ 2, (เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่, 2543), หน้า 14.

เศรษฐศาสตร์ หมายถึง วิชาที่ว่าด้วยการนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดมาผลิต หรือใช้เพื่อ
 บำบัดความต้องการของมนุษย์ที่มีไม่สิ้นสุด โดยการผลิตต้องก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือใช้
 ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดมากที่สุด⁸

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า เศรษฐศาสตร์ หมายถึง วิชาที่ศึกษาถึงการใช้ทรัพยากรที่มี
 อยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุด เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ซึ่งโดยทั่วไปไม่มี
 สิ้นสุดส่งผลให้เกิดการกินคืออยู่ดีของมนุษย์ในสังคม

จะเห็นได้ว่าความหมายของเศรษฐศาสตร์ที่กล่าวมาเราพอจำแนกความคิดดังกล่าวได้เป็น 2 แนวความคิด
 คือ⁹

1. แนวความคิดนักเศรษฐศาสตร์ยุคแรก แนวความคิดนี้ให้ความสำคัญเศรษฐศาสตร์ที่เน้นถึงความมั่งคั่ง
 ทางวัตถุ เป็นแนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มคลาสสิก และนีโอคลาสสิก เช่น อัลเฟรด มาร์แชล เป็นต้น

2. แนวความคิดนักเศรษฐศาสตร์ยุคหลัง ได้ให้ความสำคัญทางเศรษฐศาสตร์ที่เน้นถึงความขาดแคลน เป็น
 แนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์ที่พยายามเปลี่ยนความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากด้านสังคมศาสตร์ มาเป็น
 วิทยาศาสตร์มากขึ้น และมีความเห็นว่าโลกเรามีทรัพยากรไม่เพียงพอที่จะสนองความต้องการของมนุษย์ซึ่ง
 โดยทั่วไปไม่มีไม่สิ้นสุด โดยศาสตราจารย์ลีออนเนลรอปบินส์ เป็นผู้ให้ความสำคัญตามแนวความคิดนี้เป็นคนแรก

จากแนวความคิดทั้งสองจะเห็นว่าแตกต่างกัน แนวแรกเน้นความมั่งคั่งทางวัตถุ แนวหลังเน้นความขาด
 แคลน เนื่องจากทรัพยากรมีจำกัด แต่สิ่งที่เหมือนกันของ 2 แนวความคิดคือ ยอมรับว่า เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษา
 เกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์และสังคม

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการศึกษาเศรษฐศาสตร์ที่สำคัญมี 2 ประการคือ¹⁰

1. เพื่อแสวงหาความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีความเกี่ยวข้องกับทฤษฎี
 เศรษฐศาสตร์โดยตรงเรียกว่าเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์ (economic analysis หรือ positive economics)

⁸ สมถักยณ์ สันติโรจนกุล, เศรษฐศาสตร์จุลภาค 1, (กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, มปป.) หน้า 2

⁹ จินตนา พรพิไลพรธนเรศกร และบุญธรรม ราชวัณย์, เศรษฐศาสตร์มหภาค 1, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
 รามคำแหง, 2548), หน้า 3-4.

¹⁰ วันรัชย์ มีงมณี, เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 7, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546), หน้า 7.

2. เพื่อใช้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์หาคำควบคุมสถานการณ์ทางเศรษฐกิจให้ขึ้นไปตามที่ต้องการ หรือเพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับนโยบายเศรษฐกิจ เรียกว่า เศรษฐกิจนโยบาย (policy economics หรือ normative economics) ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์และนโยบายเศรษฐกิจมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาแตกต่างกัน ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์สนใจเฉพาะการแสวงหาหลักเกณฑ์และแนวคิดเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ ยกตัวอย่าง ถ้ามีการเก็บภาษีสินค้าชนิดหนึ่ง ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จะพยายามศึกษาเพื่อทำนายผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เช่น ผลต่อราคาสินค้านั้น ผลต่อราคาของสินค้าอื่น และผลต่อรายได้ของคนบางกลุ่ม เป็นต้น ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จะไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินคุณค่า ว่าควรหรือไม่ควร จึงไม่กำหนดคำตอบว่ารัฐบาลหรือปัจเจกบุคคลจะต้องตัดสินใจอย่างไร

ดังนั้น นโยบายเศรษฐกิจจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงไรนั้นจำเป็นต้องอาศัยความรู้ทางทฤษฎีเป็นพื้นฐานเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์หาปัญหาที่แท้จริงเพื่อป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นในสังคมได้

1.4 พื้นฐานในการศึกษาเศรษฐศาสตร์

เพื่อให้การศึกษานี้เนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์เป็นที่เข้าใจได้อย่างถ่องแท้ก่อนอื่นผู้เริ่มศึกษาจำเป็นต้องทำความเข้าใจแนวความคิดและข้อคิดที่แท้จริงเบื้องต้นของวิชาเศรษฐศาสตร์ สำหรับเป็นพื้นฐานในการศึกษาหลักเกณฑ์และเนื้อหาที่จะมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นภายหลัง โดยที่จะศึกษาในสิ่งต่อไปนี้

1. **ความต้องการ (Want)** หมายถึง ความอยากได้สิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสิ่งของและที่ไม่ใช่สิ่งของ ทั้งที่จับต้องได้และไม่ได้ โดยทั่วไปแบ่งความต้องการได้ 2 ประเภทคือความต้องการทางด้านวัตถุ ซึ่งเป็นความต้องการในสิ่งที่จับต้องได้ สัมผัสได้ มองเห็นรูปร่าง เช่น ความต้องการปัจจัย 4 และความต้องการทางด้านจิตใจ เป็นความต้องการด้านนามธรรมเช่น ความต้องการความรัก ความอบอุ่น เสรีภาพความมีชื่อเสียง เป็นต้น¹¹

แต่ในวิชาเศรษฐศาสตร์เน้นความต้องการทางด้านวัตถุเป็นสำคัญ ดังนั้น เราจะต้องศึกษาความต้องการของมนุษย์ได้เป็นลักษณะต่างๆ ดังนี้¹²

¹¹ กัญญา กุณทิกุลรัตน์, ศ. **หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาคเบื้องต้น**, พิมพ์ครั้งที่ 3, (เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543), หน้า 14.

¹² ปรีดา นาคทวีภรณ์, **เศรษฐศาสตร์จุลภาค 1**, พิมพ์ครั้งที่ 11, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541), หน้า 17.

1) ความต้องการโดยทั่วไปไม่มีที่สิ้นสุด โดยทั่วไปวัตถุประสงค์ของที่มนุษย์อยากได้นั้นมีมากมายไม่สิ้นสุด คนบางคนต้องการบ้านพอคุ้มแดดคุ้มฝน พอรัวรายอาจต้องการรถยนต์ ต้องการเครื่องเพชร และอื่นๆ นับเป็นความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุด

2) ความต้องการเฉพาะอย่างย่อมมีที่สิ้นสุด ถ้าเป็นความต้องการของมนุษย์ในของอย่างหนึ่งอย่างใดและในระยะเวลาช่วงหนึ่งช่วงใดอาจมีที่สิ้นสุดได้ เช่น เมื่อตื่นนอนเราหิวข้าวเช้า เมื่อได้รับประทานจนอิ่มแล้วความต้องการมื้อเช้าในวันนั้นก็สิ้นสุดลง

3) ความต้องการจะลดลงเรื่อยๆ เมื่อได้รับสิ่งของมาบรรเทาความต้องการมากขึ้น เช่น ดิม นาย ก ไม่มีปากกาใช้ เขาก็มีความต้องการอย่างมาก ต่อมาถ้าเขามีปากกามากขึ้นเป็นคันที่ 4,5,6 เขาก็เริ่มมีความต้องการปากกาค้นน้อยลงเรื่อยๆ เพราะความจำเป็นที่จะใช้ปากกาค้นหลังๆ มีน้อยลงตามลำดับเป็นต้น

4) ความต้องการบางอย่างสามารถใช้แทนกันได้ เช่น ดิมยกแทนกาแฟ รับประทานนมเงินแทนข้าวแกง เป็นต้น ต้องเลือกซื้อหาเฉพาะบางอย่างที่จะให้ความพอใจสูงสุดแก่เราได้

5) ความต้องการอาจกลายเป็นนิสัยของผู้บริโภค เมื่อเรามีความต้องการของสิ่งใดและได้รับการตอบสนองไปนานๆ ก็อาจต้องการสิ่งนั้นประจำจนเป็นนิสัยได้ เช่น นาย ก สูบบุหรี่ตอนเช้าก่อนรับประทานอาหารเช้าทุกวัน จนเป็นนิสัยประจำตัวของ นาย ก ที่จะต้องสูบบุหรี่ตอนเช้าทุกวัน

6) ความต้องการบางอย่างมีส่วนเกี่ยวข้องกัน เมื่อเราซื้อของบางอย่างมาใช้อาจเป็นการที่จะต้องซื้อของอย่างอื่นมาใช้ร่วมกันด้วย เช่น ซื้อรถยนต์มาใช้ก็ต้องการน้ำมันเพื่อให้รถวิ่งได้

2. ทรัพยากร (Resources)¹³ ทรัพยากรเป็นปัจจัยการผลิตที่ประเภทต่างๆ มีอยู่จำกัดเมื่อเทียบกับความต้องการของพลเมืองในประเทศนั้นๆ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1) ทรัพยากรที่เป็นทรัพย์สิน (Property Resources) หรือทรัพยากรที่ไม่รวมถึงทรัพยากรมนุษย์ (Nonhuman Resources) ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ที่ดิน แร่ธาตุ ป่าไม้ เป็นต้น และทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อผลิตสินค้าและบริการเรายังถืออีกอย่างหนึ่งว่าเป็นสินค้าประเภททุน เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องจักร ที่ใช้ในการผลิต

2) ทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ มนุษย์เราซึ่งมีบทบาทสำคัญในการผลิตสินค้าและบริการ

3. ปัจจัยการผลิต (Factors of Production) หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ผู้ผลิตนำมาผ่านกระบวนการผลิตขึ้นเป็นสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในทางเศรษฐศาสตร์เราแบ่งปัจจัยการผลิตออกเป็น 4 ประเภทคือ¹⁴

¹³ ฐิติชกัน, หน้า 9.

¹⁴ ณรงค์ ธนวิภาส, เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 4, หน้า 43.

1) ที่ดิน (Land) ซึ่งหมายถึงทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภท เช่น ที่ดิน ป่าไม้ น้ำแร่ธาตุ ทั้งที่อยู่บนดินและอยู่ใต้ดิน

2) แรงงาน (Labor) หรือทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง ผู้ที่ทำงานให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจในการผลิตสินค้าหรือบริการ โดยอาศัยทั้งกำลังแรงกายและกำลังความคิดแต่ไม่รวมถึงความสามารถในด้านการประกอบการของแต่ละบุคคล

3) ทุน (Capital) หมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้อำนวยความสะดวกในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ หรือทุนคือการสะสมสินค้าในรูปของเครื่องจักร เครื่องมือ แต่สำหรับเงินทุนนั้นไม่ถือว่าเป็นทุนในความหมายที่กล่าวข้างต้น เพราะไม่สามารถนำไปใช้ในการผลิตสินค้าและบริการโดยตรง แต่เราสามารถนำเงินทุนนี้ไปซื้อสินค้าทุนดังกล่าวได้ จึงนับว่าเป็นทุนทางอ้อม

4) การประกอบการ (Entrepreneurship) หมายถึง ความสามารถในการดำเนินการวางแผน จัดการทางด้านธุรกิจการผลิตภายใต้ความเสี่ยงในระดับต่างๆ

1.5 ประวัติความเป็นมาของวิชาเศรษฐศาสตร์

ทับบิม วงศ์ประยูร และคณะ ได้กล่าวถึง ประวัติความเป็นมาของวิชาเศรษฐศาสตร์ ดังนี้¹⁵ การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ ในระยะเริ่มแรกจะมีปะปนอยู่ในหลักจริยธรรม ปรัชญา และคำสอนหรือข้อเขียนต่าง ๆ เช่น หลักปรัชญาของโสคราติส (Socrates) เพลโต (Plato) และอริสโตเติล (Aristotle) รวมทั้งคำสอนในพุทธศาสนาคริสต์ อิสลาม ฯลฯ โดยพยายามสอดแทรกแนวความคิดให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติให้มนุษย์มีความเป็นอยู่ที่ดี และมีความสุข แต่แนวความคิดเหล่านี้ยังไม่เป็นกฎเกณฑ์หรือ หลักการทางเศรษฐศาสตร์ เพราะโดยมากจะเป็นไปในทางปรัชญา ศีลธรรม ความยุติธรรม และการปกครองแนวความคิดที่เป็นบ่อเกิดแห่งวิชาเศรษฐศาสตร์ ก็คือ

เพลโต นักปรัชญาชาวกรีกมีแนวคิดในเรื่อง การแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) เนื่องจากความสามารถของมนุษย์แต่ละคนจะแตกต่างกัน ดังนั้นมนุษย์ควรจะแบ่งงานกันทำตามความเหมาะสม และความสามารถของตนเอง จะทำให้เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด และได้ผลผลิตมากที่สุด

อริสโตเติล นักปรัชญาชาวกรีก มีแนวคิดในเรื่อง ความมั่งคั่งมีอยู่ 2 ชนิด คือ ความมั่งคั่งที่แท้จริง จะมีอยู่เองตามธรรมชาติ มนุษย์ไม่ต้องสร้าง ได้แก่ ที่ดิน แม่น้ำ แร่ธาตุ อากาศ ฯลฯ และความมั่งคั่งที่จะต้องแสวงหาเป็นสิ่งที่มนุษย์คิดประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการ ได้แก่ สินค้าและบริการต่าง ๆ ซึ่งสินค้าที่ผลิตขึ้นมานั้นจะมีมูลค่าในการใช้งานและมูลค่าในการแลกเปลี่ยน

¹⁵ ทับบิม วงศ์ประยูร และคณะ, *หลักเศรษฐศาสตร์*, หน้า 3-4.

โทมัส อักเเนตส์ นักบวชในคริสต์ศาสนา ชาวอิตาลีคน มีแนวคิดในเรื่อง รากยุดิธรรม สิ้นค้าชนิดหนึ่งควรมีราคา มูลค่าเท่ากับสินค้าที่แลกเปลี่ยนกัน มูลค่าของสินค้าควรจะเท่ากับต้นทุนการผลิต จึงจะเกิดความยุติธรรม

อดัม สมิท นักปรัชญาชาวสก็อต ได้ศึกษาค้นคว้า และเขียนหนังสือชื่อ “An Inquiry in to the Nature and Causes of the Wealth of Nations” เนื้อเรื่องกล่าวถึง ลักษณะและสาเหตุการกินดีอยู่ดีของประเทศต่าง ๆ สารสำคัญของหนังสือ คือ ทำอย่างไรประเทศจึงมั่งคั่งร่ำรวย สมิทได้พูดถึงกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างสังคมกับธุรกิจ ให้มีผลประโยชน์ร่วมกัน สมิทค้นพบถึงกลไกของตลาด การกำหนดมูลค่าและราคาของสิ่งของกล่าวถึงการกระจายรายได้ การบริหารการคลัง รวมถึงการค้าระหว่างประเทศ อันเป็นต้นแบบของวิชาทางเศรษฐศาสตร์ จึงนับได้ว่าหนังสือ The Wealth of Nations นั้นเป็นหนังสือทางเศรษฐศาสตร์เล่มแรกของโลก

อัลเฟรด มาร์แชล ชาวอังกฤษ ทำการศึกษาทางด้านเศรษฐศาสตร์ และเขียนหนังสือชื่อ Principles of Economic มีผลงานทางเศรษฐศาสตร์หลายเรื่อง เช่น พฤติกรรมของผู้บริโภค พฤติกรรมของผู้ผลิต การดำเนินกิจการของธุรกิจ นับว่าเป็นผู้ริเริ่มทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์จุลภาคเป็นคนแรก

จอห์น เมนาร์ด เคนส์ เขียนหนังสือชื่อ The General Theory of Employment, Interest and Money เสนอวิธีการแก้ไขปัญหาการว่างงาน การใช้นโยบายการเงิน การคลัง พูดถึงรายได้ประชาชาติ การออม การลงทุน การภาษีอากร เป็นผู้ริเริ่มทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มหภาคเป็นคนแรก

สำหรับประเทศไทยเป็นที่เชื่อกันว่าการดำเนินการเกี่ยวกับเศรษฐกิจตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นต้นมาอาศัยแนวความคิดเศรษฐกิจแบบเสรี ดังจะเห็นได้จากหลักศิลาจารึกในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชมีใจความตอนหนึ่งว่า ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักใคร่ค้าม้าค้า ใครจักใคร่ค้าเงินค้าทองค้า ไพพ์ฟ้าหน้าใส อย่างไรก็ตาม ในสมัยนั้นยังไม่มีกรรวบรวมความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไว้เป็นหลักฐานที่แน่นอนจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2454 พระยาศรีธรรมาธิราชได้แต่งตั้งราชเศรษฐศาสตร์เล่มแรกขึ้นมีชื่อว่า ทรัพย์ศาสตร์ โดยมีสาระเกี่ยวกับการสร้างทรัพย์และผลตอบแทนในรูปต่างๆ ได้แก่ ค่าเช่า ค่าจ้าง ค่าไร ฯลฯ แต่ก็มีได้นำออกเผยแพร่ในขณะนั้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2475 จึงได้พิมพ์เผยแพร่โดยใช้ชื่อว่า เศรษฐศาสตร์วิทยภาคต้น เล่ม 1 และในปี พ.ศ. 2459 กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ (น.ม.ส.) ได้ทรงแต่งตั้งราชเรื่องตลาดเงินตราขึ้น แต่ก็ไม่เป็นที่แพร่หลายนักการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ของประเทศไทยเริ่มขึ้นอย่างจริงจังเมื่อมีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองในปี พ.ศ. 2477 โดยได้มีการเปิดสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ ซึ่งในขณะนั้นได้มีผู้รู้ทางเศรษฐศาสตร์ของไทยแต่งตั้งราชเศรษฐศาสตร์เพิ่มเติมจากเดิม ได้แก่ นายสหัส กาญจนพิงะ แปลคำราชชื่อ หลักเศรษฐศาสตร์ของชาลส์ จีด จากคำรา The Principles of Political Economy ของศาสตราจารย์ชาลส์ จีด (Charles Gide) ในปี พ.ศ. 2479 พระสารสาสน์พลขันธ์ได้แต่งตั้งราชชื่อเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการค้า และ เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการเงิน ในปี พ.ศ. 2480 และ 2481 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ต้องหยุดชะงักไปชั่วคราวอันเนื่องมาจากเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยภายหลังจากสงครามสงบลง ในปี

พ.ศ. 2492 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองได้จัดแบ่งการศึกษาออกเป็นสาขาวิชาต่างๆ 4 คณะด้วยกัน คือ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะรัฐศาสตร์ และคณะนิติศาสตร์ นับตั้งแต่นั้นมาจึงได้มีการศึกษา วิชาเศรษฐศาสตร์กันอย่างแพร่หลายในสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปัจจุบันในระดับปริญญาเอก รวมทั้งได้ขยายการศึกษาออกไปสู่ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีด้วย¹⁶ เหตุผลที่ปัจจุบันเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษากันอย่างแพร่หลาย อาจเนื่องมาจากเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องและจำเป็นมากกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการผลิตการบริโภค การจ้างงาน การกระจายรายได้ เป็นต้น

1.6 ความสำคัญของเศรษฐศาสตร์

เนื่องจากเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาถึงการใช้ทรัพยากรที่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด นั่นหมายถึงการตัดสินใจในการเลือกใช้ทรัพยากรเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมที่มีอย่างไม่สิ้นสุด โดยตอบสนองได้ทั่วถึงกันได้อย่างไร ประกอบกับสภาพของสังคมปัจจุบันมนุษย์เราต้องประสบกับปัญหาต่างๆ มากมายทั้งปัญหาการเมือง ปัญหาสังคม และปัญหาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งน่าจะเป็นปัญหาใหญ่ในการที่จะทำให้สังคมนั้นพัฒนาไปในทิศทางใดเพราะถ้าปากท้องของคนในสังคมยังไม่อิ่ม รายได้ไม่พอกับรายจ่าย เชื่อแน่ว่าไม่มีใครที่จะคิดถึงเรื่องอื่น ๆ ได้ ดังนั้นวิชาเศรษฐศาสตร์จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ ตั้งแต่ระดับประถมจนถึงระดับประชาชนทั่วไปดังนี้

1. ผู้บริหาร ผู้บริหารไม่ว่าจะเป็นระดับใด ผู้บริหารในหน่วยธุรกิจ หรือผู้บริหารระดับประเทศจำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจในทางเศรษฐศาสตร์ เพราะทำให้สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างแม่นยำสามารถตัดสินใจคิดตัดสินใจต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

2. ผลประโยชน์ของประเทศ ทำให้ประเทศไม่เสียเปรียบทางด้านเศรษฐกิจ เพราะความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ช่วยให้ประเทศนั้นสามารถรักษาสถิติประโยชน์ของประเทศได้ เช่น การจัดตั้งกฎข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศไม่ว่าจะเป็นการค้าเสรี การให้สัมปทานการใช้ทรัพยากรของประเทศ เป็นต้น

3. ประชาชนทั่วไป เศรษฐศาสตร์มีความสำคัญดังนี้

1) สามารถพิจารณาเลือกและตัดสินใจในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ เช่น การเลือกประกอบอาชีพที่ให้ผลตอบแทนมากที่สุด

2) ช่วยให้ความเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันและระบียบกฎเกณฑ์บางอย่างในชีวิตประจำวันได้ เช่น ประเทศสามารถเก็บภาษีจากประชาชนได้มากเนื่องจากประชาชนมีความเข้าใจว่าการเสียภาษี

¹⁶ “ความเป็นมาของวิชาเศรษฐศาสตร์ในประเทศไทย”, <<http://karnsintublog.yulgang.com/6527>>, September 2008.

ของประชาชนนั้นถือว่าเป็นรายได้ของรัฐบาล ซึ่งรายได้เหล่านี้รัฐบาลนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ เพื่อประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งเป็นประโยชน์ที่กลับคืนสู่ประชาชนนั่นเอง

1.7 สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

วิชาเศรษฐศาสตร์ มีขอบเขตกว้างขวาง ครอบคลุมตั้งแต่ระดับเอกชน จนถึงระดับประเทศ เพื่อให้การศึกษาง่ายแก่นักเศรษฐศาสตร์จึงแบ่งเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ออกเป็น 2 ส่วน ใหญ่ ๆ คือ¹⁷

1. เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Micro Economics) เป็นการศึกษาเรื่องราวหรือพฤติกรรมเศรษฐศาสตร์ส่วนย่อย หรือหน่วยเศรษฐกิจเล็ก ๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยหรือระบบเศรษฐกิจทั้งหลาย ศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคแต่ละราย เช่น ทฤษฎีราคา ว่าด้วยการกำหนดราคาของสินค้าในตลาดต่าง ๆ ศึกษาพฤติกรรมของผู้ผลิตในการตั้งราคา การคิดต้นทุนการผลิต กลไกของตลาดการใช้ระบบราคา เพื่อจัดสรรสินค้าและบริการ และทรัพยากรอื่น ๆ ดังนั้นเศรษฐศาสตร์จุลภาคจึงเน้นประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรเป็นสิ่งสำคัญ โดยแสดงพฤติกรรมการตัดสินใจของหน่วยเศรษฐกิจแต่ละหน่วยดำเนินการอย่างไร เพราะเหตุใด

2. เศรษฐศาสตร์มหภาค (Macro Economics) เป็นการศึกษาพฤติกรรมของสังคมประเทศชาติ โดยส่วนร่วม เช่น รายได้ประชาชาติ การจ้างงานของประเทศ การออม การลงทุน การเงิน การธนาคาร การคลัง การพัฒนาเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นการศึกษาถึงปัญหาทางเศรษฐศาสตร์ที่กว้างกว่าเศรษฐศาสตร์จุลภาค อย่างไรก็ตาม การศึกษาเศรษฐศาสตร์ทั้งจุลภาค มหภาค เปรียบเสมือนเราดูป่า จุลภาคดูป่าส่วนย่อย ต้นไม้ต่าง ๆ มหภาคดูภาพรวมทั้งป่า จึงสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาทั้ง 2 ส่วน จะช่วยให้เข้าใจการทำงานและปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจทั้งระบบได้ยิ่งขึ้น

ฉะนั้นตัวแปรทางมหภาคที่ดีจึงมีพื้นฐานที่ดีจากจุลภาคนั่นเอง (เปรียบเหมือนต้นไม้แต่ละต้นที่ประกอบขึ้นเป็นป่า) ขณะเดียวกันถ้าภาพรวมไม่ดี เช่น เศรษฐกิจตกต่ำ บุคคลทุกคนถูกกระทบกระเทือนหมด (เปรียบเหมือนคุณลักษณะของป่าจากระบบไม่ดีก็ทำให้ต้นไม้แต่ละต้นเจริญเติบโตลำบาก) ดังนั้นการศึกษาเพียงสาขาใดสาขาหนึ่งโดยไม่เข้าใจอีกสาขาหนึ่งย่อมทำให้การศึกษาไม่สมบูรณ์ แต่การที่เราต้องแยกศึกษาระหว่างจุลภาคออกจากรวมภาคนั้นเป็นการแยกชั่วคราวในการวิเคราะห์เท่านั้น เพื่อมองภาพเด่นชัดขึ้น และเนื่องจากการวิเคราะห์ภาพรวมของหน่วยใดหน่วยหนึ่งหรือส่วนย่อย ๆ นั้น วิถีวิเคราะห์แตกต่างกัน และขัดแย้งกันในหลายประการจึงจำเป็นต้องแยกศึกษา¹⁸

¹⁷ วงศ อินทรเทพ, *เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน*, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์, 2547), หน้า 8.

¹⁸ กัญญา กุณีทิพย์, *เศรษฐศาสตร์จุลภาคเบื้องต้น*, พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 17.

เหตุที่แยกศึกษาทฤษฎีทางตรรกศาสตร์เป็น 2 แขนง เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นและเป็นความจริงสำหรับ ส่วนย่อยนั้นไม่จำเป็นว่าจะเกิดขึ้นและเป็นจริงสำหรับส่วนรวม จึงเกิดความขัดแย้งระหว่างส่วนย่อยกับส่วนใหญ่ (Fallacy of Composition) เช่น ชาวคนคนหนึ่งคนใดปลูกข้าวได้มากขึ้นรายได้ของเขาก็จะมากขึ้น แต่ถ้าชาวทุกคน ปลูกข้าวได้มากขึ้น รายได้ของชาวแต่ละคนอาจจะไม่มากขึ้น¹⁹

1.8 วิธีการศึกษาตรรกศาสตร์

วิชาตรรกศาสตร์เป็นวิชาที่แตกต่างไปจากวิชาอื่น ๆ ในการศึกษาวิชาตรรกศาสตร์ให้เข้าใจยิ่งขึ้น สำหรับ ผู้ที่ไม่เคยศึกษามาก่อน มีข้อเสนอแนะพอสรุปได้ดังนี้

1. ตรรกศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยวิธีการคิดเมื่อประสบปัญหาจะต้องแจกแจงปัญหา นั้น เพื่อการวิเคราะห์ และทำการวิเคราะห์ห้อย่างมีหลักการ และสามารถแก้ปัญหาอย่างถูกต้อง ดังนั้น การศึกษาวิชาตรรกศาสตร์จึงไม่ใช่ เรื่องท่องจำ

2. วิชาตรรกศาสตร์จะมีภาษา และคำที่ใช้ในตรรกศาสตร์เป็นของตนเอง นั่นคือ คำที่ใช้ในตรรกศาสตร์ อาจมีความหมายแตกต่างจากคำคำเดียวกันที่ใช้กันโดยทั่วไป

3. วิชาตรรกศาสตร์ต้องอาศัยความเข้าใจในบทต้นๆ ก่อนเป็นลำดับไป จึงจะทำให้มีความเข้าใจที่ชัดเจน ในบทท้ายๆ ได้ หมายความว่าการศึกษาต้องทำการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

4. วิชาตรรกศาสตร์มุ่งจะให้ความรู้มากกว่าความรู้ที่ได้จากสามัญสำนึก เพราะในการศึกษาตรรกศาสตร์ ท่านจะรู้ดีกว่าบางครั้งที่ท่านทราบคำตอบอยู่แล้ว ฉะนั้นท่านจึงไม่สนใจที่จะศึกษาถึงเหตุและผลต่อไป

5. การให้เหตุผลและการสรุปต้องมีความระมัดระวัง โดยเรานักจะคิดเอาเองว่าสิ่งที่ เป็นความจริงในหน่วยย่อยแล้วมันจะเป็นหน่วยใหญ่ด้วย ซึ่งในความเป็นจริงไม่จำเป็นต้องเป็นเช่นนั้น หรือแม้กระทั่ง ปรากฏการณ์ทาง เศรษฐกิจมันจะก่อให้เกิดผลมากกว่าหนึ่งทาง แต่เราอาจมองเพียงทางเดียวและทำให้สรุปออกมาผิดตัวอย่าง เช่น ถ้า คน ๆ หนึ่งออมทรัพย์ได้ 90% ของรายได้แล้วจะร่ำรวยดังนั้น เรามักสรุปว่าถ้าทุกคนรอบครัวในประเทศนั้นออมทรัพย์ ได้ 90% แล้วประเทศนั้นจะร่ำรวย

ผู้ที่เริ่มศึกษาวิชาตรรกศาสตร์ให้เข้าใจมากยิ่งขึ้นควรทำความเข้าใจในประเด็นที่ได้กล่าวมาเสียก่อนเพื่อที่ การศึกษาในขั้นต่อไปจะเกิดประโยชน์มากขึ้น

¹⁹ วรณี จิสรินญ, **ตรรกศาสตร์จุลภาค 2**, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543), หน้า 13.

1.9 ข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์

การที่จะศึกษาพฤติกรรมทางเศรษฐศาสตร์ต่าง ๆ จนสามารถสรุปเป็นทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ทางเศรษฐศาสตร์ได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยข้อสมมติพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ 2 ข้อคือ²⁰

1. มนุษย์จะดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมีเหตุผลทางเศรษฐกิจ (Economic Rationality) กล่าวคือ ในการตัดสินใจปัญหาทางเศรษฐกิจของมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในฐานะอะไร อธิปไตยอะไร จะเดินไปในทางที่ทำให้ตนเองได้รับผลประโยชน์สูงสุด เช่น การตัดสินใจของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าจะเป็นไปในลักษณะที่ทำให้เขาได้รับความพอใจสูงสุด โดยเสียเงินน้อยที่สุด

2. กำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ ทุกชนิดคงที่ (All Other Things Being Equal) พฤติกรรมทางเศรษฐกิจเป็นเรื่องที่ถูกกำหนดโดยปัจจัยต่างๆ มากมายจนไม่สามารถจะศึกษาผลกระทบจากปัจจัยต่างๆ เหล่านั้นได้หมดดังนั้นในการศึกษาพฤติกรรมเรื่องใดเรื่องหนึ่งจึงจำเป็นต้องจำกัดขอบเขตการศึกษาให้แคบๆ โดยสมมติให้ปัจจัยอื่นๆ ที่ไม่ได้พิจารณาคงที่ตลอดการพิจารณา

1.10 ความสัมพันธ์ของเศรษฐศาสตร์กับศาสตร์สาขาอื่นๆ

1. **เศรษฐศาสตร์กับการบริหารธุรกิจ** เศรษฐศาสตร์ศึกษาธุรกิจต่าง ๆ เป็นส่วนรวมในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญทางด้านการผลิต การบริโภค การตลาด และการขนส่ง ซึ่งจะจำแนกแจกจ่ายผลิตผลส่วนได้ส่วนเสียของนักธุรกิจนั้นว่ามีความสำคัญมากในระบบเศรษฐกิจของประเทศ ส่วนบริหารธุรกิจ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ให้มีกำไรสูงสุดและเจริญเติบโต ทำอย่างไรจึงจะผลิตสินค้าให้ได้มากขึ้นโดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด เศรษฐศาสตร์กับบริหารธุรกิจจึงมีทางสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด นักเศรษฐศาสตร์ที่ดีจะต้องเข้าใจวิธีการดำเนินงานของนักธุรกิจ และนักธุรกิจที่ดีก็ต้องรอบรู้และใช้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ติดตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศหรือของโลก เพื่อคาดการณ์ในอนาคต นักธุรกิจสามารถนำความรู้เทคนิค และเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาประยุกต์ใช้เพื่อให้ธุรกิจของตนก้าวไปสู่เป้าหมายคือ มีกำไรสูงสุดและเจริญเติบโตได้²¹

2. **เศรษฐศาสตร์กับรัฐศาสตร์** เพราะรัฐศาสตร์เป็นวิชาว่าด้วยการปกครองพลเมืองในประเทศให้อยู่ดี กินดี จำเป็นต้องนำวิชาเศรษฐศาสตร์มาใช้ให้ประชาชนมีเศรษฐกิจมั่นคง ประชาชนมีกำลัง คือให้ประชาชนมีรายได้

²⁰ รัตนา สายคณิตกร, และชวลลดา จามรกุล, **เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น**, พิมพ์ครั้งที่ 4, หน้า 110.

²¹ ปรีดา นาคเนาวทิมา, **เศรษฐศาสตร์จุลภาค 1**, พิมพ์ครั้งที่ 11, หน้า 13.

ต่อการดำรงชีพ จัดความยากจน ถ้าคนจนส่วนมากมีรายได้ต่ำกว่าแรงงานขั้นต่ำมาก จะก่อให้เกิดโจรผู้ร้ายชุกชุม ผู้คนระส่ำระสาย ไม่เป็นอันทำมาหากิน การเมืองก็ไม่มั่นคง ยากต่อการพัฒนาประเทศให้ขึ้นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้²²

3. เศรษฐศาสตร์กับการศึกษา การศึกษามีส่วนช่วยให้เข้าใจปัญหาเศรษฐกิจว่าเป็นอย่างไรและในทำนองเดียวกันเศรษฐศาสตร์มีส่วนช่วยให้การจัดการศึกษาของชาติมีประสิทธิภาพแค่ไหน โดยเฉพาะทางด้านการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้การศึกษาแก่ประชากรของประเทศ จึงมักจะมองเศรษฐศาสตร์กับการศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกันอย่างไร ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาประเทศ ในขณะที่เดียวกันเศรษฐศาสตร์มีส่วนช่วยให้การจัดการระบบการศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้นแค่ไหน²³

4. เศรษฐศาสตร์กับจิตวิทยา วิชาเศรษฐศาสตร์เป็นเรื่องศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ ดังนั้นความรู้ด้านจิตวิทยาก็มีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์ เช่น การที่จะอธิบายปรากฏการณ์การเลือกบริโภคสินค้า ถ้ามีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาของมนุษย์ย่อมช่วยให้เข้าใจการกระทำบางอย่างของมนุษย์ได้ ในเวลาเดียวกันนักจิตวิทยาอาจนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์อธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ได้²⁴

1.11 ประโยชน์ของวิชาเศรษฐศาสตร์

ผู้ศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์สามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับมาใช้เป็นประโยชน์ในด้านต่าง ๆ มากมายทั้งทางตรงและทางอ้อมเพราะผู้ศึกษาแล้วสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผน การแก้ไขปัญหาต่างๆ ทั้งในฐานะผู้บริโภคโดยตรง ในฐานะผู้ประกอบการ ตลอดจนผู้บริหารประเทศจึงพอจะกล่าวถึงประโยชน์ของวิชาเศรษฐศาสตร์ได้ดังนี้

1. ประโยชน์ที่เกิดขึ้นในฐานะผู้บริโภค

- 1) รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในการบริโภค และในทางที่ดีที่สุดที่ก่อให้เกิดประโยชน์หรือความพอใจแก่ตนสูงสุด
- 2) รู้ที่จะจำแนกชนิดสินค้าหรือบริการที่มีประโยชน์ และสามารถนำมาสนองความต้องการของตนเองและคนในครอบครัวได้
- 3) ได้สินค้าและบริการที่มาสนองความต้องการในราคาที่ประหยัดที่สุด

²² วรกร อินทรเทพ, เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน, หน้า 10-11.

²³ กวี วงศ์พุด, หลักเศรษฐศาสตร์, (กรุงเทพฯ: บริษัทเอเชียเอเซียฟิสิกส์อินดิสทรี จำกัด, 2537), หน้า 2-3.

²⁴ ณรงค์ ธนวิภาส, เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 4, หน้า 16.

4) รู้จักประมาณการใช้จ่าย วางแผนในการบริโภค การออม และการประมาณค่าใช้จ่ายในการกระทำกิจกรรมอื่นได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

5) สามารถคาดคะเนสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ เช่น การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและบริการ ได้ถูกต้องหรือมีเหตุมีผล

2. ประโยชน์ที่เกิดขึ้นในฐานะผู้ผลิตและเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต

1) สามารถผลิตสินค้าและบริการเพื่อให้ได้กำไรสูงสุด
 2) รู้จักใช้ทรัพยากรบางอย่างที่มีจำกัดมาใช้ผลิตสินค้าและบริการต่างๆ ให้เกิดประโยชน์ได้มากที่สุด

3) สามารถวิเคราะห์ว่าควรจะจัดสรรหรือแจกจ่ายสินค้าและบริการ ที่ผลิตได้ให้กับผู้บริโภคกลุ่มใดมากที่สุดและสอดคล้องตามความต้องการของผู้บริโภคเหล่านั้น

4) สามารถพยากรณ์ความต้องการในวัตถุดิบและปัจจัยการผลิตอื่นๆ ได้ถูกต้อง
 5) สามารถพยากรณ์ความต้องการของผู้บริโภคในสินค้าและบริการที่ตนผลิตได้
 6) สามารถที่จะประหยัดค่าใช้จ่าย หรือลดต้นทุนการผลิต และสามารถแข่งขันกับผู้ผลิตรายอื่นๆ ได้

3. ประโยชน์ที่เกิดขึ้นในฐานะผู้กำหนดนโยบายเศรษฐกิจของประเทศ

1) ช่วยในการตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้องยิ่งขึ้น
 2) รู้สภาพปัญหาทางเศรษฐกิจ และสามารถกำหนดทิศทาง และนโยบายในการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม

3) สามารถจัดลำดับความสำคัญของโครงการต่างๆ ตามความจำเป็นและความต้องการของประชาชนเพื่อจัดสรรทรัพยากรและให้บริการแก่ทุกๆ ฝ่ายอย่างทั่วถึงเท่าที่จะสามารถทำได้

4) วิเคราะห์ปัญหาเศรษฐกิจ และลำดับความสำคัญในการที่จะแก้ปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจได้อย่างถูกต้อง

5) สามารถวางนโยบายในการดำเนินการทางเศรษฐกิจ โดยให้สอดคล้องกับความต้องการ และสภาพของสังคมในแต่ละสังคมเพื่อสร้าง ความมั่นคงให้แก่ประเทศได้ดียิ่งขึ้น

1.10 สรุปท้ายบท

การศึกษาในวิชาเศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุด ในการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ซึ่งโดยทั่วไปไม่มีสิ้นสุด วิชาเศรษฐศาสตร์จึงมีความสำคัญ กับผู้บริหารงาน สำคัญต่อผลประโยชน์ของประเทศ สำคัญต่อประชาชนทั่วไป ในการศึกษาเศรษฐศาสตร์ผู้ศึกษาต้องศึกษาทั้งเศรษฐศาสตร์จุลภาค และเศรษฐศาสตร์มหภาค จากเหตุผลที่ว่าวิชาเศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในด้านการใช้ประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่งผลให้วิชาเศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ คือ การบริหารธุรกิจ รัฐศาสตร์ การศึกษาจิตวิทยา ผู้ศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ สามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับมาใช้เป็นประโยชน์ในด้านต่างๆ มากมายทั้งทางตรงและทางอ้อม เพราะผู้ศึกษาแล้วสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผน การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทั้งในฐานะผู้บริหาร โภคโดยตรง ในฐานะผู้ประกอบการ ตลอดจนผู้บริหารประเทศ

คำถามท้ายบท

1. การที่ท่านจะศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ให้เข้าใจท่านควรเข้าใจคำว่าความต้องการ ทรัพยากร และปัจจัยการผลิตอย่างไรบ้าง จงอธิบาย
2. จงบอกถึงความหมายและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์
3. เศรษฐศาสตร์แบ่งออกเป็นกี่สาขา อะไรบ้าง อธิบาย
4. จงอธิบายถึงความสัมพันธ์ของเศรษฐศาสตร์กับศาสตร์สาขาอื่น ๆ
5. นายประยัดเป็นนายกรัฐมนตรี ส่วนนายชอดคอมเป็นนักธุรกิจ
ท่านคิดว่านายประยัดและนายชอดคอมจะสามารถใช้ประโยชน์จากการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตประจำวันอย่างไรบ้างจึงจะประสบความสำเร็จ